

گرامشی و انقلاب

مقالاتی پیرامون انقلاب اکتبر

آنتونیو
گرامشی

ترجمه‌ی
علیرضا نیاززاده‌ی نجفی

www.ketab.ir

سرشناسه: گرامشی، آنتونیو، ۱۹۳۷-۱۸۹۱ م
Gramsci, Antonio

عنوان و نام پدیدآور: گرامشی و انقلاب: مقالاتی پیرامون انقلاب / آنتونیو گرامشی؛ ترجمه‌ی علیرضا نیاززاده‌ی نجفی

مشخصات نشر: تهران، نشر چرخ، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۱۸۹ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۵-۵۱-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: 1978- (1921-1926) political writings Sections from

موضوع: کمونیسم -- ایتالیا

Communism -- Italy موضوع

موضوع: ایتالیا -- سیاست و حکومت -- ۱۹۴۵-۱۹۲۲ م

Italy -- Politics and government -- 1922-1945 موضوع

شناسه‌ی افزوده: نیاززاده‌ی نجفی، علیرضا، ۱۳۶۷، مترجم

رده‌بندی کنگره: HX۲۸۸

رده‌بندی دیویی: ۳۳۵/۴۳۰۹۴۵

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۹۴۴۲۹۴

ردمبندی نشر چشمه: علوم انسانی - مطالعات فلسفی

گرامشی و انقلاب
- مقالاتی پیرامون انقلاب اکتبر -
آنتونیو گرامشی
ترجمه‌ی علیرضا نیاززاده‌ی نجفی

ویراستار: حسن مرتضوی

مدیر هنری: مجید عباسی

همکاران آماده‌سازی: فرزانه صدیقی، فاطمه پارسائی

ناظران تولید: سارنگ مؤید، امیرحسین نخجوانی

چاپ و صحافی: دارا

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۸، تهران

ناظر فنی چاپ: یوسف امیرکیان

حق چاپ و انتشار محفوظ و مخصوص نشر چشمه است.

درگونه اقتباس و استفاده از این اثر، مشروط به دریافت اجازه‌ی کتبی ناشر است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۵-۵۱-۲

دفتر مرکز نشر چشمه: تهران، کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲.
تلفن: ۸۳۳۳۶۰۰ - چاپ‌فروشی نشر چشمه‌ی کریم‌خان: تهران، خیابان کریم‌خان زند، نیش میرزای
شیرازی، شماره‌ی ۷ - تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۰۷۷۶ - چاپ‌فروشی نشر چشمه‌ی کوروش: تهران، بزرگراه ستاری
شمال، نیش خیابان پیامبر مکه - چاپ‌فروشی نشر چشمه‌ی طبعی: تهران، کوچه‌ی پنجم، واحد ۴. تلفن: ۴۴۹۷۱۹۸۸ -
کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی آرن: تهران، شهرک قدس (غرب)، بلوار فرحزادی، نرسیده به بزرگراه نیایش، خیابان
حافظی، نیش خیابان فخارمقدم، مجتمع تجاری آر - طبقه‌ی ۲. تلفن: ۷۵۹۳۵۴۵۵ - کتاب‌فروشی
نشر چشمه‌ی بابل: بابل، خیابان شریعتی، روبه‌روی شریعتی - بابل. تلفن: ۰۱۱-۳۲۴۷۶۵۷۱ -
کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کارگر: تهران، کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲.
تلفن: ۸۸۳۳۳۶۰۰ - کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی پریس: تهران، خیابان پاسداران، نیش گلستان یکم،
مجتمع پریس، طبقه‌ی دوم. تلفن: ۹۱۰۰۱۲۵۸ - کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دلشادگان: مشهد،
بلوار وکیل آباد، بین وکیل آباد ۱۸ و ۲۰ (بین هفت‌تیر و هنرستان)، پلاک ۳۸. تلفن: ۰۵۱-۳۸۶۷۸۵۸

www.cheshmeh.ir

cheshmehpublication

cheshmehpublication

تلفن پخش کتاب چشمه: ۷۷۷۸۸۵۰۲

فهرست

۹

مقدمه‌ی مترجم

۱۳

مورگاری در روسیه

۱۶

یادداشت‌های بر انقلاب روسیه

۲۰

ما سوسیالیست‌ها، روس

۲۴

وظیفه‌ی انقلاب روسیه

۲۸

کرنسکی و لنین

۲۹

روسیه سوسیالیست است

۳۱

کرنسکی - چرنوف

۳۴

وضعیت سیاسی در روسیه

۳۶

انقلاب علیه سرمایه

۴۱

آخرین خیانت

۴۴

نقد نقادانه

۴۸

مجلس مؤسسان و شوراهای

۵۰

پارادوکس‌ها

۵۳

ویلسون و ماکسیمالیست‌های روسیه

۵۸

دیپلماسی

۶۰

یک سال از تاریخ

۶۳

فرهنگ در جنبش سوسیالیستی

۶۴

در شناخت انقلاب روسیه

۷۳

هیچ

۷۱

بی‌نظمی

۷۸

اتوپیا

۸۷

اثر لنین

۹۴

مأموران آلمان

۹۷

جنگ صلیبی علیه روسیه

۱۰۱

ضمایم

ضمیمه‌ی ۱ / ۱۰۳

ضمیمه‌ی ۲ / ۱۲۰

ضمیمه‌ی ۳ / ۱۴۳

۱۶۹

یادداشت‌ها

۱۸۷

نمایه

مقدمه‌ی مترجم

به احتمال زیاد آنتونیو گرامشی در سال ۱۹۱۴ و بعد از تجربه‌ای که از انتخابات همگانی ایتالیا در ساردنیا کسب کرده بود، عضو حزب سوسیالیست ایتالیا شد. سفر تحصیلی او به تورینو^۱، آشنایی با محافل روشنفکری و به خصوص دوستی با آنجلو تسکا^۲ در نزدیکی گیمش^۳ به حزب سوسیالیست و دوری او از ایده آلیسم کروجه نقش برری ایما کردند. با شروع جنگ جهانی اول گرامشی رفته رفته نویسنده‌ی برجسته‌ی روزنامه آوتی^۴، ارگان رسمی حزب سوسیالیست ایتالیا، شد و نقدهای خود را علیه بران رفرمیست حزب سوسیالیست ایتالیا تندتر کرد. او در این سال‌ها با حفظ اصول ایده آلیستی‌اش به دنبال راهکاری برای عملی ساختن ایده‌هایی بود که می‌توانستند کشور را از تناقضات سرمایه‌داری رها کنند. در ۱۱ فوریه‌ی ۱۹۱۷، گرامشی تک‌شماره‌ی شهر آینده^۵ را منتشر کرد که، با وجود حفظ گرایش‌های ایده آلیستی، نقد صریحی به برداشت جبر باورانه از مارکس بود. در همان سال و به تاریخ ۲۳ اوت، تظاهراتی عمومی در اعتراض به پیامدهای فاجعه‌بار جنگ جهانی اول در تورینو به وقوع پیوست. پنجاه کشته و بیش از دویست زخمی نتیجه‌ی سرکوب خشن این قیام از سوی

دولت بود که برای چند روز حکومت نظامی در شهر برقرار کرد و بسیاری از فعالان سوسیالیست را به جرم ترغیب به انقلاب دستگیر کرد. رفته رفته اهمیت شهر تورینو به عنوان قطب صنعتی و کارگری ایتالیا برجسته تر می شد و گرامشی به همراه دیگر رهبران سوسیالیست تورینو رابطه‌ی خود را با بدنه‌ی طبقه‌ی کارگر شهر گسترده تر می کرد.

انقلاب اکتبر مثالی از بدیلی بود که گرامشی در شهر آینده به آن امید بسته بود. از تحولات انقلاب خبرهای ضدونقیض و سانسور شده‌ی اندکی به غرب می رسید. در ابتدا روزنامه‌های بورژوازی انقلاب روسیه را همچون انقلاب کبیر فرانسه در راستای شکوفایی ایده آل‌های لیبرالی معرفی کردند.^۱ پس از آن که به ماهیت پرولتری آن پی بردند، در محکوم کردن انقلاب اکتب از هیچ کوششی دریغ نکردند. مهم ترین واکنش گرامشی به انتقاد کبیر در سرمقاله‌ی اوتی با عنوان «انقلاب علیه سرمایه» منتشر شد. او انقلاب روسیه را در راستای تحقق آرمان‌های سوسیالیستی و در تضاد با جبر بازاری محافظه کارانه‌ی احزاب بین الملل دوم و به خصوص حزب سوسیالیست ایتالیا دانست. گرامشی با مطالعه‌ی دقیق انقلاب اکتبر، به خصوص آثار لنین، رده‌های ایده آلیستی را از خود زدود و اندیشه و عمل خود را در راستای سازمان دهی انقلاب کمونیستی در ایتالیا و در سرتاسر جهان معطوف کرد. اهمیت کنشگری، انقلاب در تفکر گرامشی در این دوره‌ی گذار (از ایده آلیسم به مارکسیسم انقلابی) باعث شد که عده‌ای از پژوهشگران او را با برجسب اراده گرایی در تحولات ذهنی خود بگنجانند.

عمل انقلابی کمونیستی، در چارچوب بین المللی، ادامه داشت که گرامشی را تا تحلیل جزئی ترین پیامدهای روبنایی جوامع بشری به پیش می برد. در اول مه ۱۹۱۹ به همراه پالمیرو تولیاتی^۲، آنجلو تسکا و اوامبرتو تراچینی^۳ هفته نامه‌ی اردینه نووو^۴ (نظم نوین) را تأسیس می کند که در ابتدا با عنوان دوم مرور هفتگی فرهنگ سوسیالیستی چاپ می شد. اما به سرعت، و برخلاف میل تسکا، گرایش گرامشی به انقلاب بلشویکی با محوریت قدرت یافتن شوراهای، خط کلی نشریه را به سوی سازمان دهی

کارگری سوق داد و عنوان دوم نشریه به روزنامه‌ی شوراهای کارخانه تغییر کرد. گروه اردینه نووو مباحثات بسیاری پیرامون وضعیت طبقه‌ی کارگر، سازمان‌دهی و قدرت یافتن آن به راه انداخت. لنین گرایش‌های نشریه را در تضاد با رف‌رمیست‌ها و ماکسیمالیست‌ها تأیید کرد و گروه گرامشی به گروه آمادئو بوردیگا، که از مدت‌ها پیش به فکر تأسیس حزب کمونیست بود، نزدیک‌تر شد. در همین سال و در سرتاسر اروپا بحران‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از جنگ جهانی اول، و اهمیت نمادین و عینی انقلاب اکتر کارگران و دهقانان را به عنوان رهبران اعتراضات سیاسی مطرح کرده بود. در ایتالیا نیز، به‌خصوص در بخش مرکزی و شمالی کشور، کارگران دهقان پیرامون سال‌های ۱۹۲۰-۱۹۱۹ خود را در گروه‌های مختلف سازمان‌دهی کرده بودند. اشغال زمین و کارخانه‌ها از سوی شوراهای کارگری و دهقانی بورژوازی ایتالیا به هراسی انداخت که این دو سال را با عنوان «دو سال سرخ» برجسته کردند. در همین سال‌ها، موسولینی دسته‌های مبارزه‌ی فاشیستی خود را، که از مدت‌ها پیش گروه‌های بورژوازی برخوردار بود، به راه انداخت؛ در مقابل، رف‌رمیست‌ها، سوسیالیست در سازمان‌دهی تظاهرات انقلابی نه تنها برنامه‌ای عملی در رو به جلو ارائه ندادند، بلکه گروه‌های پیشرو را در مقابل سرکوب دولتی بی‌ماه گذاشتند. اهمیت سازمان‌دهی پرولتاریا در تورینو گروه گرامشی را به دست رهبر شوراهای کارگری و اشغال کارخانه‌ها کشاند؛ عملی که تضاد این جریان را با حزب سوسیالیست برجسته‌تر کرد. سرانجام، خودداری حزب سوسیالیست ایتالیا از اخراج عناصر رف‌رمیست و قبول شروط الحاق به بین‌الملل سوم فراکسیون کمونیستی حزب سوسیالیست ایتالیا را به جدایی اجتناب‌ناپذیری از حزب کشاند و به این گونه در تاریخ ۲۱ ژانویه ۱۹۲۱، در کنگره‌ی لیورنو^۱، به رهبری گروه بوردیگا و گرامشی، حزب کمونیست ایتالیا تأسیس شد.

ترجمه‌ی این مقالات از ضرورت آشنایی با متون گرامشی نشئت می‌گیرد؛ آشنایی‌ای که در کشور ما، کم‌وبیش همچون دیگر جاها، به شدت نسبی، جانب‌دارانه و محافظه‌کارانه است. امید است که این آغازی باشد بر

ترجمه‌ی تمام آثار سیاسی گرامشی پیش از زندان. ترجمه‌ی این کتاب بدون کمک‌های بی‌دریغ داریوش باقری و سوفیا برتزو^{۱۱} به سرانجام نمی‌رسید، و از این مجال برای تشکر از این دو و پذیرش تمام مسئولیت قصور احتمالی در ترجمه استفاده می‌کنم.

ترجمه‌ی کتاب حاضر از منابع زیر انجام شده است:
مقالات سال‌های ۱۹۱۷ و ۱۹۱۸ از دومین جلد از نوشته‌های گرامشی (۱۹۲۶-۱۹۱۰)^{۱۲}، ویراست ملی، برگرفته شده است.

برای مرجع مقاله‌ی ضمیمه‌ی ۲ («لنینیسم در اندیشه و عمل آنتونیو گرامشی») از گرامشی در رم، تولیاتی در مسکو: نامه‌نگاری ۱۹۲۶^{۱۳} بهره گرفته شده است.

برای مرجع مقالات ضمیمه‌ی ۱ از کتاب پالمیرو تولیاتی. سیاست در اندیشه و عمل. سخنرانی‌ها و نوشته‌های سال‌های ۱۹۶۴-۱۹۱۷ استفاده شده است.^{۱۴}

و در نهایت مآلات شهر آینده از آرشیو مارکسیستی ایتالیایی اخذ شده است.